

BÖLÜM 9

SANATTA VE SANAT EĞİTİMİNDE YARATICILIK

Gökcen Meryem KILINÇ¹

GİRİŞ

Yaraticılık insan doğasının bir parçasıdır. İnsanın varlığını özel ve değerli kılan, varoluşunu anlamlandıran niteliğe sahiptir. Bir bireyi diğer bireylerden ayıran pek çok karakteristik özelliğin yanı sıra, her bir bireyde farklılık gösteren yaratıcılığın göstergeleri onu benzersiz kılmaktadır.

Çoğunlukla sanat alanıyla bağdaştırılmasına karşın, insanın var olduğu her yerde ve zamanda yaratıcılığa dair izleri sürmek mümkündür. Bu anlamda, yaratıcılığın tarihinin insanın var oluşuyla başladığı söylenebilir. İlk çağlarda insanın hayatta kalabilmek için diğer canlılar ve doğaya karşı mücadelesinde geliştirdiği düşünce ve dolayısıyla eylemler, karşılaştıkları sorunlara çözüm bulma becerilerinin göstergeleri yaratıcı düşüncenin sonucudur.

Kısaca, öncelikle çözülmesi, açıklığa kavuşturulması gereken bir konunun ya da durumun varlığı yaratıcılığın gözlenebilmesi için gereklidir. Hem gündelik hayatta karşılaşılan bir problemin, hem de sanat alanında var olan bir sorunsalın alan pratiği içinde çözümü yaratıcılık becerisini gerekli kılar.

Bireyin karakterinde içkinleşen biriciklik, özgünlük durumu ona yaratıcılık konusunda da özel bir nitelik kazandırır. Bir başka ifade ile, aynı problem karşısında

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, Resim AD., gmkilinc@gmail.com

SONUÇ

İnsan doğasının bir parçası olarak yaratıcılık, onu eşsiz kılan bir değere sahiptir. Yaratıcılık kavramına ilişkin yanlış inanışın, yani onun ilahi güç tarafından çok az sayıdaki özel insanlara bahşedilen bir yeti, bir hediye olarak görülme eğiliminin ortadan kalkması gerekmektedir. Yaratıcılık her insanda bulunan ve geliştirilebilen bir yetidir. Bu beceriyi geliştiren ve engelleyen etmenlerin bilinmesi, kavrama bu farkındalıkla yaklaşılması gerekir. Bireylerin kendi potansiyellerini nasıl geliştirebilecekleri ve üst düzeye taşıyabileceği konusundaki farkındalıkları önemlidir. Çünkü beraberinde motivasyonla üretme, değiştirme, dönüştürme arzusunu ve yaratma cesaretini getirecektir.

Sanatta alanında yaratıcılığın ürünleri, sanatçıların bireysel farklılıklarının yanı sıra, pek çok değişkene göre çeşitlenebilmektedir. Sanatçının biyografisi, psikolojisi, etkileşimde olduğu insan gurubu, toplum, çevre ile ilişkisi ya da çatışkısı, inançları, değerleri gibi pek çok faktör yaratma edimin kaynağında önemli rol oynayabilmektedir.

Sanat eğitiminde yaratıcılık söz konusu olduğunda, öncelikle öğrencinin yaratıcılık konusundaki kavrayışı değerlendirilmelidir. Yaratıcılığın geliştirilebilir bir beceri olduğuna dair inancın benimsenmiş olması beklenir. Bir başka önemli nokta, yaratıcılık bireysel farklılıklardan beslendiği ve ürün ortaya koyma aşamasında uyumlu çalışabildikleri takdirde hem başarının hem de özgünlüğün ortaya çıkması için önemli bir adımın atılabileceğidir. Bu noktada önkoşul olarak yaratıcılığı engelleyen koşulların ve etmenlerin ortadan kaldırılarak, öğrencinin kendisini rahatlıkla ifade edebileceği bir ortamın sağlanması gerekir.

KAYNAKÇA

- Cassou, J. (1999). *Sembolizm sanat ansiklopedisi* (Çev: Ö. İnce ve İ. Usmanbaş). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Gombrich, E. H. (1995). *Sanatın öyküsü* (Çev: Ö. Erduran ve E. Erduran). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ingles, E. (2015). *Munch* (Çev: M. Haydaroğlu). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Klingsörhr-Leroy, C. (2006). *Gerçeküstücülük (Surrealizm)* (Çev: M. T. Yalın). İstanbul: Remzi Kitabevi
- May, R. (2008). *Yaratma cesareti* (Çev: A. Oysal). İstanbul: Metis Yayınları
- San, İ. (2004). *Sanat ve eğitim. Yaratıcılık, temel sanat kuramları, sanat eleştirisi yaklaşımları*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Steward, J. (2018). *19 Inspirational Quotes From True Artists to Help You Overcome a Creative Rut*. (08.12.2021 tarihinde <https://mymodernmet.com/creativity-quotes-overcoming-artists-block/> adresinden ulaşılmıştır).
- Strachey, J. (1957). *Five Lectures on Psycho-Analysis Leonardo da Vinci and Other Works*. (08.12.2021 tarihinde https://www.sas.upenn.edu/~cavitch/pdf-library/Freud_Leonardo.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- Whitham, G., Pooke, G. (2018). *Sanatı anlamak* (Çev: T. Göbekçin). İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Woodford, S. (2019). *Resimlere bakmak* (Çev: D. Öztok). İstanbul: Hep Kitap

GÖRSEL KAYNAKÇA

- Görsel 1. Bizon, Mağara resmi - Gombrich, E. H. (2002). Sanatın Öyküsü. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Görsel 2. At, Mağara resmi - Gombrich, E. H. (2002). Sanatın Öyküsü. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Görsel 3. Leonardo Da Vinci, "Madonna, Çocuk İsa ve Azize Anna", <https://www.leonardodavinci.net/the-virgin-and-child-with-saint-anne.jsp> (Erişim tarihi: 08.12.2021)
- Görsel 4. "Hasta Çocuk", <https://www.tate.org.uk/art/artworks/munch-the-sick-child-n05035> (Erişim tarihi: 09.11.2021)
- Görsel 5. Frida Kahlo, "Sinekkuşu ve Diken Kolyeli Otoportre", <https://www.fridakahlo.org/self-portrait-with-thorn-necklace-and-hummingbird.jsp> (Erişim tarihi: 08.12.2021)
- Görsel 6. Meret Oppenheim, "Kürkta Kahvaltı", https://www.moma.org/learn/moma_learning/meret-oppenheim-object-paris-1936/ (Erişim tarihi: 08.12.2021)
- Görsel 7. Pablo Picasso, "Guernica", <https://www.pablocicasso.org/guernica.jsp> #google_vignette (Erişim tarihi: 12.12.2021)